

Kala-aviisi

uutiskirje 1/2023

www.kalatalouskeskus.fi

KALASTA KESTÄVÄSTI

Tässä numerossa

Länsi-Suomen Kalatalouskeskuksen uutiskirjeessä kerrotaan paikallislähtöisesti ajankohtaisia asioita kalataloudesta sekä yhdistyksen ajankohtaisia asioita.

Julkaisu on suunnattu yhdistyksen jäsenistölle sekä kaikille kalatalousasioista kiinnostuneille.

Jutut on kirjoittanut Länsi-Suomen Kalatalouskeskuksen asiantuntijat.

Tämän sivut kuvat ovat Varsinais-Suomen ja Satakunnan kalatalousalueristeilyltä, josta lisää sivulla kymmenen. Kuvat on ottanut Petri Suuronen

Kansikuva: Kunnostettu Myllyuoma Harjunpäänjoella. Kimmo Puosi

Sisältö

- Toiminnanjohtajalta keväistä kala-asiaa
- Harjavallan voimalaitoksen hautomo on tuottanut jo 28 miljoonaa siianpoikasta!
- Kalakantojen hoito - Kokemäenjoen kalakantojen seurantaryhmän kokous
- Kalanpoikasten tilauksista
- Kalatalousalueet vesienhoitajina
- Satakunnan ja Varsinais-Suomen kalatalousalueristeily 2023
- Kalataloustoimijat - osa ratkaisua vai osa ongelmaa?
- Takakannessa yhteystiedot

Keväistä kala-asiaa

Kalavedet ovat vapautumassa jäistä ja kiivain kalastusseasonki on alkamassa. Kalakantojen eteen on tehty aikojen saatossa jo paljon töitä, mutta vielä riittää tehtävää. Viime vuosina on ollut kasvava kiinnostus lisääntymisalueiden parantamiseen ja kalojen kulkuyhteyksien avaamiseen. Rehevöityneiden merenlahtien merkitystä kalojen lisääntymisalueina on alettu ymmärtää entistä paremmin ja niiden kunnostamiseen on kasvavaa mielenkiintoa. Kalatalouskeskuksessa on laadittu kalatalousalueille toimintaohjeet, mitä kunnostustoimien käynnistämisessä kannattaa huomioida. Tämä ELY-keskuksen kautta Ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisvaroista rahoitettu työ tulee lähiaikoina sivustoillemme tutustuttavaksi.

Kalavesien hoidossa poikasistutuksilla on edelleen merkitystä. Kokemäenjoessa Harjavallan padon yhteydessä olevan ELY-keskuksen poikashautomon vastakuoriutuneiden siianpoikasten tuotanto kasvaa vuosi vuodelta. Alustavien selvitysten perusteella näiden istuttaminen myös näkyy siikasaaliissa ja jokeen nousevien emokalojen määrässä. Rakennettujen jokien poikastuotantoa on vaikea korvata muutoin kuin kalaistutuksilla. Niiden avulla saadaan myös lisää kalastettavaa vaikka luonnonlisääntyminen onnistuisikin.

Kalatalouskeskuksen vuosikokous pidetään tällä kertaa Uudessakaupungissa 26.4. Kokouksen aluksi esittelemme Länsi-Suomen kalatalouskeskuksen vastalaaditun toimintastrategian. Strategian avulla pystymme suuntaamaan tulevaa toimintaa jäsennellymmiin asioihin, jotka nähdään tärkeiksi.

Tervetuloa kokoukseen kuulemaan lisää.

Petri Rannikko

toiminnanjohtaja

Länsi-Suomen Kalatalouskeskus

Harjavallan voima- laitoksen hautomo on tuottanut jo 28 miljoonaa siianpoikasta!

Teksti Kimmo Puosi
Kuvat Lauri Rantanen

Harjavallan voimalaitokselle valmistui vuonna 2016 laitoksen remontin yhteydessä myös uusi nykyaikainen kalahautomo.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimesta rakennetussa hautomossa on kapasiteettia tuottaa jopa 10–12 miljoonaa Kokemäenjoen kantaa olevaa vaellussiian poikasta vuodessa. Mädinhankinta ja -haudonta on tärkeää paikallisen, Kokemäenjoen kantaa olevan poikastuotannon turvaamiseksi ja kaikki hautomossa tuotetut poikaset istutetaan Kokemäenjokeen Harjavallan voimalaitoksen alapuolelle.

Siikojen emokalapyynti suoritetaan vuosittain Länsi-Suomen Kalatalouskeskuksen toimesta Kokemäenjoella Harjavallan voimalaitoksen alapuolisella Lammaistenlahdella. Emokalapyynti aloitetaan lokakuun viimeisellä viikolla ja se päättyy tyypillisesti marraskuun loppupuolella.

Lypsyn jälkeen kaikki kalat vapautetaan takaisin Kokemäenjokeen. Emokaloista vuosittain noin 200 kappaletta mitataan ja niiden sukupuoli kirjataan ylös.

Kirjaamisen jälkeen kalat merkitään Luonnonvarakeskuksen toimittamilla kalamerkeillä. Tiedot toimitetaan Luonnonvarakeskukseen. Kasvun ja kutukertojen lisäksi merkintä antaa mielenkiintoista tietoa kalojen liikkeistä. Kaukaisimmat merkkipalautukset emokaloista ovat tulleet Ahvenanmaalta ja Etelä-Virosta.

Emokalojen pyynnistä vastaa ammattikalastaja Jarno Aaltonen. Siikojen lypsyn, haudonnan ja istutuksen hoitavat Länsi-Suomen Kalatalouskeskuksen kalastusmestari Kimmo Puosi ja Kalatalouspalvelu Mäkelä Tmi:n Tapio Mäkelä. Keväällä 2017 Kokemäenjokeen istutettiin ensimmäiset 2 miljoonaa hautomossa tuotettua siianpoikasta. Emokalapyynnissä ja haudonnassa on kehitytty vuosien varrella ja hautomo on tuottanut viimeisen 3 vuoden aikana 6–7 miljoonaa poikasta vuodessa. Syksyllä 2022 mätiä saatiin hautomoon taas uusi ennätysmäärä ja odotettavissa on, että tänä keväänä poikasia istutetaan 7–8 miljoonaa kappaletta.

Merialueen kalastajilta saatujen tietojen mukaan siikasaaliit ovat olleet kasvussa. Toiveissa on, että parin vuoden kuluttua myös kudulle nousee entistä enemmän komeita Kokemäenjoen vaellussiikoja.

Haudontasuppilot

Kalakantojen hoito

Teksti ja kuvat: Jonna Tähtinen

Kokemäenjoen kalakantojen hoito-ohjelman seurantaryhmän vuotuinen kokous järjestettiin maaliskuun alussa Leineperin kylätilalla Ulvilassa.

Leineperi tunnetaan yhtenä Suomen parhaiten säilyneenä ruukkikylänä Harjunnäänjoen rannalla. Kokouksen alussa Reijo Tupala kertoi osallistujille muutaman sanan ruukin historiasta.

Aamupäivän aikana kuultiin mielenkiintoisia esitelmiä Kokemäenjoen hoito-ohjelman toteutuksesta ja varojen käytöstä, kalaistutuksista, Harjavallan siikahautomon toiminnasta, merilohen ja taimenen elinkierto mallinnuksesta sekä kutu- ja poikastuotantoaluekartoituksista.

Lounaasta päästiin nauttimaan idyllisessä Kahvila-ravintola Savipakarissa. Moni kävi samalla tarkastelemassa vuonna 2022 valmistunutta Leineperin kalatietä.

Iltapäivällä luennoititiin sähkökoekalastuksista ja niiden tuloksista, Harjunnäänjoen kalateistä ja kalataloudellisista kunnostuksista, toutain- ja siikatutkimuksista, kuhien poikaskartoituksista ja lohien eloonjäämisselvityksestä sekä kalataloudellisen velvoitteen muuttamisesta. Päivän päätteeksi osa kokoukseen osallistujista kävi vielä tutustumassa Harjunnäänjoen Solakosken ja Tehtaankoskille tehtyihin kalataloudellisiin kunnostuksiin.

Tietoa Kokemäenjoesta ja seurantaryhmän toiminnasta löytyy ELY:n ylläpitäältä www.kokemaenjoki.fi/etusivu - sivustolta

Kalanpoikasten tilauksista

Kirjoittaja: Lauri Rantanen

Vuosi alkoi kalaistutusten näkökulmasta huonoilla uutisilla, kun yksi maan suurimpiin kalankasvatusyhtiöihin kuuluva Vääräniemi Oy ilmoitti saaristosiiikojen emokalaston kuolemasta, eikä mätiä saatu haudontaan. Tämä tulee heijastumaan istutuksiin koko maassa, eikä saaristosiiian istutuksia saada todennäköisesti tehtyä ainakaan seuraavaan pariin vuoteen.

Muiden lajien osalta jatketaan vanhaan malliin. Kesänvanhojen kuhan -ja vaellus/planktonsiianpoikasten istutukset jatkuvat edellisten vuosien tapaan koko toimialueella, ja tilauksia otetaan vastaan. Tänä keväänä pyritään saamaan haudontaan myös hauen mätiä Säkylän Pyhäjärvestä. Vastakuoriutuneiden hauenpoikasten istutukset tehdään toukokuun puolen välin tienoilla riippuen tulevan kevään lämpötiloista.

Vaellus -ja planktonsiikojen saatavuus on perinteisesti ollut hyvä, ja kaikille tilaajille on saatu toimitettua kalat sekä merialueella että sisävesillä. Myös kuhien osalta viimeiset kaksi vuotta ovat olleet erittäin hyviä, ja kalat on saatu toimitettua kaikille tilaajille. Luonnonravintolammikoissa kasvavien kuhien saatavuudessa on kuitenkin vuosittaista vaihtelua, ja lopullinen määrä selviää vasta elo-syyskuussa lähellä istutusajankohtaa.

Kaikki saadut tilaukset pyritään toimittamaan täysimääräisesti, mutta mikäli kalaa ei saada riittävästi, ovat ilman kaloja jääneet tilaajat etusijalla seuraavana vuonna.

Kalanpoikasten tilausten jättö ja toimitusajankohdat:

Hauki: Tilaukset 15.5. mennessä, toimitus toukokuun lopulla.

Kuha: Tilaukset 15.8. mennessä, toimitus syyskuussa.

Siika: Tilaukset 15.9. mennessä, toimitus syys-lokakuussa

Tilaukseen tarvittavat tiedot:

Tilaus euromääräisesti (ensisijainen) tai kappalemääräisesti

Laskutusosoite

Istutuspaikan osoite

Tilauksen vastaanottajan nimi ja

puhelinnumero

Tilaukset:

lauri.rantanen@kalatalouskeskus.fi

tai

puhelimitse 040 545 8628

Kalatalousalueet vesienhoitajina

Teksti: Anu Niinikorpi, kuva: Kimmo Puosi

Länsi-Suomen Kalatalouskeskus on laatimassa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimeksiannosta kalatalousalueille ja osakaskunnille suunnattua ohjeistusta vesienhoidon yhteistyön toimintamallista. Ohjeistuksessa avataan konkreettisella tasolla kalatalousalueiden ja vesienhoidon toimijoiden yhteistyön mahdollisuuksia ja askelmerkit yhteistyön käynnistämiseksi.

Ohjeistus liittyy ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelmasta rahoitettuun työhön, jonka tavoitteena on edistää vesien tilan paranemista vahvistamalla vesienhoidon verkostojen toimintaa ja sidosryhmien välistä yhteistyötä.

Vesienhoidon ja kalatalouden tavoitteet ovatkin merkittävilta osin yhteiset - vaikka kalastuslaissa kalatalousalueille määritetyt tehtävät liittyvät kaloihin ja kalastukseen, niiden toteuttaminen edellyttää myös vesiympäristön huomioimista.

Kestävän kalatalouden ja vesienhoidon yhteisiä tavoitteita edistävät esimerkiksi rannikon kevätkutuisten kalojen, ahvenen ja hauen, lisääntymisalueiden kunnostukset.

Yhteistyön etuja ovat osaamisen ja resurssien yhdistäminen. Kalatalousalueilta ja osakaskunnista löytyy valtavasti paikallistuntemusta, kalastusalan järjestöjen erikoisosaamista. Lisäksi esimerkiksi kalatalousalueen hallituksissa on usein kalatalouden ammattilaisia, biologeja ja aktiivisia kalastus- ja luontoharrastajia. Sidosryhmistä saadaan lisäksi tarvittavaa osaamista esimerkiksi valuma-alueen maataloudesta, vesienhallinnasta, vesitaloushankkeista, ilmasto- ja vesiolosuhteista, teknisistä ratkaisuista ja lainsäädännöstä.

Luonnon monimuotoisuuden lisääminen sekä vesien ja kalakantojen hoitamiseksi tehdyt toimenpiteet palvelevat yleensä myös useita eri tavoitteita - Luontoarvojen paraneminen luo hyvinvointia, tukee alueen virkistyskäyttöä ja edistää myös elinkeinoja, kuten matkailua ja kalataloutta

Ohjeistus ja toimeksianto sisältävät www.vesi.fi sivustolle tulevan teemasivun otsikolla *Kalatalousalueet vesienhoitajina*, kalatalousalueille suunnatut koulutustilaisuudet Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa sekä myös muilla alueilla hyödynnettävissä olevan koulutusdiasarjan, joka tulee löytymään kalatalouskeskuksen sivuilta osoitteesta www.kalatalouskeskus.fi. Koulutustilaisuuksia pidetään useimpien toimialueemme kalatalousalueiden vuosikokouksissa.

Satakunnan ja Varsinais-Suomen kalatalousalueristeily 2023

Teksti: Anu Niinikorpi, kuva: Petri Suuronen

Kalatalousalue-osaajien joukko suuntasi Itämeren aalloille huhtikuun alussa verkostoitumaan ja kehittämään Länsi-Suomen kalatalousalueiden osaamista. Mukana olivat kaikki Satakunnan ja Varsinais-Suomen yksitoista kalatalousaluetta.

Päivän teemat olivat:

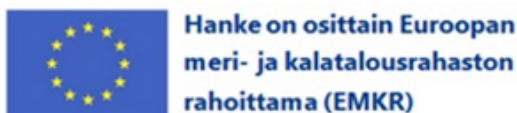
- Kalatalousalueiden hallinto
- Vaelluskalavesistöt ja kalastus
- Kalatalousalueet kalatalouden kehittäjinä

Tilaisuuden tavoitteena on tiedottaa uusista ja ajankohtaisista asioista kuulijoille, mutta myös lisätä toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä. Tätä tavoitetta ajatellen oli varsin ilahduttavaa, että mukaan tilaisuuteen saatiin varsin kattavasti kalatalousaluettoimijoiden lisäksi myös kalatalousalueiden jäsenistö, joita ovat vesialueen omistajien lisäksi valtakunnalliset kalastusalan järjestöt. Mukana olivat Suomen kalastusopaskilta, Suomen Vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö, Suomen ammattikalastajaliitto ja Kalatalouden keskusliitto. Lisäksi mukana olivat viranomaiset Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalavarat-yksiköstä ja ammattiopisto Livia.

Päivän esityksen löytyvät kalatalouskeskuksen kotisivuilta.

Tilaisuuden järjestämiseksi saatiin avustusta Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta Selkämeren ja Pyhäjärven kalatalouden toimintaryhmästä. Avustuksella tuettiin kalatalousaluettoimijoiden matkakuluja noin 50 %, jolloin matkan omavastuuosuudeksi jäi 90 euroa.

Kalataloustoimijat

- osa ratkaisua vai osa ongelmaa?

Teksti: Anu Niinikorpi

Satakunnan ja Varsinais-Suomen kalatalousalueristeilylle kehittämisenäkökulmasta saimme puhujaksi Työtehoseuran tutkimus- ja kehittämispäällikön Minna Mattila-Aallon. Hänen otsikkonaan oli *Kalatalousalueen jäsenistön toiminta kalatalouden kehittäjänä?*

Esityksensä aluksi Mattila-Aalto vei kuulijat kalastuslain äärelle: kalastuslain mukaan kalatalousalueen tehtävänä on kehittää alueensa kalataloutta sekä edistää jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestävän käytön ja hoidon järjestämiseksi. Lain myötä kalatalousalueen toiminta on siis tavoitteellista ja kohteellista - toiminnan tarkoituksena on kalavarojen ja vesistöjen kestävä käyttö ja hoito.

Toiminnan kehittämistä Mattila-Aalto kuvasi tulevaisuussuuntautuneeksi innovoinniksi ja ongelmanratkaisuksi. Kalataloudessa ja luonnonvarojen käytössä laajemminkin on useita eri toimintapiirejä ja -järjestelmiä, jotka tuottavat erilaista, osin ristiriitaistakin, tietoa ja näkemyksiä. Kalastuksessa ja kalataloudessa ristiriitoja aiheuttavia ikuisuusongelmia ovat esimerkiksi hylkeet ja merimetsot, alan vetovoiman lasku, ja etenkin elinkeinokalatalouden näkökulmasta ennakoimaton kalastuksen säätely ja vaikeus saada kalastuslupia. Uusimpana ja ajankohtaisena ristiriitana on energiantuotanto. Sähköntuotantoa on tärkeää lisätä, mutta vallitsevan trendin mukaan näyttää siltä, että kalastus ja kalojen lisääntymisaluet joutuvat siirtymään tuulivoiman tieltä.

Meillä kaikilla on kuitenkin hyvä syy edistää ja puolustaa elinkeinokalataloutta, sillä Suomen ilmastopaneelin mukaan yksittäisillä ihmisillä on kaksi hyvää ja vaikuttavaa keinoa vaikuttaa ilmastomuutokseen, ja toinen niistä on ruoka. Lisäksi kala on tunnetusti hyväksi terveydellemme. Ilmastokriisin lisäksi Minna Mattila-Aalto nosti esityksessään esille muun muassa villikalan merkityksen huoltovarmuudessa. Riskeinä alalle hän näki ruuantuotannon ja luonnonsuojelun välisen epätasapainon kasvun ja kotimaisen villikalan kysynnän puutteen. Rannikkokalastusta uhkaava skenaario on, että työvoimapulan, ammattikalastuslupien ja -oikeuksien niukkuuden ja huonon kannattavuuden myötä ammatillinen osaamispääoma näivettyisi pois.

Jotta onnistuisimme kääntämään suunnan uhkakuvista menestykseen, meidän tulee rohkeasti astua sektorirajojen yli ja olla valmiina yhteistoimintaan. Jokaisen toimijan on hyvä tarkastella omia tai edustamansa yhteisön valmiuksia oman toiminnan puntarointiin, keskusteluun sekä muiden kuunteluun ja osallistamiseen. Kestävyyshaasteiden äärellä toimijoilta vaaditaan yhteistoiminnallisia ja etenkin yhteisvastuullisia ratkaisuja. Kalataloudessa jokaisella – kalastajalla, vesialueenomistajalle, viranomaisella ja asiantuntijalla – on tärkeä rooli osana ratkaisua.

PETRI RANNIKKO

Toiminnanjohtaja FK
050 366 3950

- Elinkeinokalatalouden neuvonta
- Hallinto
- Hanketoiminta
- Kustavin-Uudenkaupungin kalatalousalue
- Sirppujoen kalatalousalue

ANU NIINIKORPI

Asiantuntija, iktyonomi AMK
0400 878 7181

- Kehittämishankkeet
- Taloushallinto
- Jäsenasiat
- Viestintä
- Osakaskuntaneuvonta
- Porin kalatalousalue
- Eurajoki-Lapinjoen kalatalousalue

OLLI YLÖNEN

Kalastusbiologi FT
040 578 6890

Työvapaalla 9.1.-31.7.2023

- Kalavesien hoito
- Tutkimukset ja koekalastukset
- Kalastuksen valvonta
- Osakaskuntaneuvonta
- Lounais-Suomen kalatalousalue
- Karvianjoen kalatalousalue
- Kokemäen kalatalousalue

LAURI RANTANEN

Kalastusmestari, iktyonomi (AMK)

040 545 8628

- Kalanpoikasten tilaukset ja istutukset
- Kalastuksen valvonta
- Kalamarkkinat

KIMMO PUOSI

Kalastusmestari, iktyonomi (AMK)

050 082 2181

- Kalanpoikasten tilaukset ja istutukset
- Jokitalkkari, virtavesikunnostukset
- Harjavallan emokalapyynti ja hautomo

JONNA TÄHTINEN

Kalastusmestari, iktyonomi (AMK)

044 493 6721

- Nuorisotyö
- Vapaa-ajankalastushankkeet

Sähköpostiosoitteet ovat etunimi.sukunimi@kalatalouskeskus.fi

www.kalatalouskeskus.fi